

23. Synergy [Electronic resource] [Electronic resource] // The Free Dictionary. – Mode of access: <http://www.thefreedictionary.com/synergy>. – Last access: 2016. – Title from the screen.

References

1. Analiz Internet pronyknennja sered naselennja Ukrainy gruden' 2009 [Elektronnyj resurs]: SlideShare. – Rezhym dostupu: <http://www.slideshare.net/electionmallua/2009-3647999>. – Nazva z ekrana.
2. Zabljelja M. S. Konvertacijna strategija kandydata na posadu prezidenta Ukrainy V. F. Janukovyca u prezidents'kij vyborchij kampanii' 2010 roku [Tekst] / M. S. Zabljelja // Naukovi pracj [Chornomors'kogo derzhavnogo universytetu imeni Petra Mogvly]. Ser.: Politologija. – 2012. – T.182, Vyp.170. – S.32–37.
3. Dynamika pronyknennja Internetu v Ukraini [Elektronnyj resurs]: KMIS. – Rezhym dostupu: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=80>. – Nazva z ekrana.
4. Ideal'na kraji'na [Elektronnyj resurs]: Internet Archive WaybackMachine. – Rezhym dostupu: <http://web.archive.org/web/20070224185633/http://www.kraina.org.ua/>. – Nazva z ekrana.
5. Internet mobilizacija: ty nam potriben [Elektronnyj resurs]: OPORA. – Rezhym dostupu: <http://opora.lviv.ua/?p=475/>. – Nazva z domashn'oi' storinky Internetu.
6. Internet-proekt Tymoshenko zabrala Partija regioniv [Elektronnyj resurs]: Watcher. – Rezhym dostupu: <http://watcher.com.ua/2010/12/09/internet-proekt-tymoshenko-zabrala-partiya-rehioniv/>. – Nazva z domashn'oi' storinky Internetu.
7. Konopel'ko N. Kandidaty v internete: gosti iz proshlogo [Elektronnyj resurs]: Telekritika. – Rezhym dostupu: <http://www.telekritika.ua/vibor2009/2010-03-05/51465>. – Nazva z domashn'oi' storinky Internetu.
8. M'jagkov M. Vybery 2010 v Ukraini: chy je pidstavy govoryty pro fal'syfikacii'? [Tekst] / M. M'jagkov, P. Ordeshuk // Sociologija: teorija, metody, marketyng. – 2010. – №3. – S.15–40.
9. Nacional'nyj ekzyt-pol 2010. Ostatochni rezul'taty [Elektronnyj resurs]: <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=263&page=36>. – Nazva z domashn'oi' storinky Internetu.
10. Nikolajenko N. O. Tehnologii' administratyvnogo resursu v ramkah prezidents'kyh vyborchih kampanij (1999, 2004, 2010 rokov) v Ukraini [Tekst] / N. O. Nikolajenko // Panorama politologichnyh studij. – 2013. – Vyp.11. – S.136–144.
11. Onyshkiv Ju. Tehnologii' prezidents'koi' kampanii'–2010: shho novogo? [Elektronnyj resurs]: Justus informacijnyj portal. – Rezhym dostupu: <http://justus.com.ua/ua/articles/2009/09/26/1137/>. – Nazva z domashn'oi' storinky Internetu.
12. «Politykany zamovljajut' ne til'ky masovky, a j komentari «narodu» na Internet-resursah» [Elektronnyj resurs]: ARATTA. – Rezhym dostupu: http://aratta-ukraine.com/news/ua.php/news_ua.php?id=15063. – Nazva z domashn'oi' storinky Internetu.
13. Potiha A. L. Storinky politychnih partij u social'nyh mrezhah jak dzherelo pidgotovky informacijno-analitychnogo produktu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nbuviap.gov.ua/images/konferenciya/2015/Potikha.pdf>
14. Savanevs'kyj M. Hto vkrav mogo Obama? [Elektronnyj resurs]: Ukrai'ns'ka pravda. – Rezhym dostupu: http://www.ppravda.com.ua/articles/2009/05/21/3957730/view_print/
15. Sibirjakov S. Ukrainskaja politicheskaja blogosfera i social'nye media v prezidentskoj izbiratel'noj kampanii. Chast' 2 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.russian.kiev.ua/print.php?id=11604819>. – Nazva z ekrana.
16. Tataryn A. Strategija i taktyka osnovnyh kandydativ na posadu na posadu Prezidenta Ukrainy: dosvid vyborchoi' kampanii' 2009–2010 rr. [Elektronnyj resurs]: <http://www.viche.info/journal/1964/>.
17. Fuch N. I. Vplyv zasobiv masovoi' komunikacii' na elektorat'ni procesy v Ukraini (na prykladi prezidents'koi' kampanii' – 2010) <http://intkonf.org/fuch-ni-vplyv-zasobiv-masovyi-komunikatsiyi-na-elektoratni-protsesi-v-ukraini-na-prykladi-prezidentskoyi-kampaniyi-2010/>
18. Sholuhu N. Je. Internet-blog jak suchasnyj variant osobystogo shhodennyka v masovij kul'turi suspil'stva [Tekst] / N. Je. Sholuhu // Kul'tura ta informacijne suspil'stvo HHI stolittja: materialy vseukr. nauk.–teoret. konf. molodyh uchennyh, 19–20 kvit. 2012 r. / M.–vo kul'tury i turizmu Ukrainy, Harkiv, derzh. akad. kul'tury, Akad. mystectv Ukrainy, In-t kul'turologii', Upr. kul'tury i turizmu Harkiv. oblderzhadmin. – Harkiv, 2012. – С. 20–121. <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/kultura37/08.pdf>
19. Javka i rik narodzhennja vyborciv [Elektronnyj resurs]: Livejournal. – Rezhym dostupu: <http://pollotenchegg.livejournal.com/231243.html>. – Nazva z ekrana.
20. Jacenjuk zakryv svoi' blogy v Interneti [Elektronnyj resurs]: Moj Gorod. – Rezhym dostupu: <http://mycity.mk.ua/news/19123>. – Nazva z ekrana.
21. Internet users by country [Electronic resource] // Worldbank. – Mode of access: <http://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.P2?page=1>. – Last access: 2016. – Title from the screen.
22. Percentage of Individuals using the Internet [Electronic resource] // ITU. – Mode of access: <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/stat/default.aspx>. – Last access: 2016. – Title from the screen.
23. Synergy [Electronic resource] [Electronic resource] // The Free Dictionary. – Mode of access: <http://www.thefreedictionary.com/synergy>. – Last access: 2016. – Title from the screen.

Mykhalchuk S. O., postgraduate, Lesya Ukrainka Eastern European national university (Ukraine, Lutsk), claire16@i.ua

The use of Internet communications in the electoral process of Ukraine: the experience of the presidential campaign – 2010

The article examines Internet communications as a part of the electoral process of Ukraine at the example of the presidential campaign 2010. The author analyzes the level and quality of use of Internet communications by candidates who received a significant percentage of votes in the first round (S. Tigipko, V. Yushchenko, A. Yatsenyuk, A. Grishenko). The article pays special attention to the online presence of the candidates who passed the second round (Y. Tymoshenko and V. Yanukovich). Y. Tymoshenko had better network representation than V. Yanukovich, but lost the election. Thus, Internet did not become a crucial tool to realize political interests. The author substantiates the general peculiarities of the use of Internet communications in the electoral process in 2010. Internet communications had no determining influence on the campaign. Candidates' network activity was high, but formal. Internet communication did not become the factor of the activation and democratization of citizens' electoral participation, as there was a small percentage of Internet users who actually took part in the elections.

Keywords: Internet communications, electoral process, presidential campaign.

Михальчук С. А., аспирантка, Восточноевропейский национальный университет им. Леси Украинки (Украина, Луцк), claire16@i.ua

Использование Интернет-коммуникаций в избирательном процессе Украины: опыт президентской кампании – 2010

Исследуются Интернет-коммуникации как составляющая электорального процесса в Украине на примере избирательной кампании 2010. Автором анализируются уровень и качество использования Интернет-коммуникаций кандидатами, которые получили значительный процент голосов в первом туре выборов (С. Тигипко, В. Ющенко, А. Яценюк, А. Грищенко). Особое внимание уделяется Интернет-присутствию кандидатов, прошедших во второй тур (Ю. Тимошенко и В. Янукович). Тимошенко проиграла выборы В. Януковичу несмотря на лучшую представленность в сети. Итак, Интернет не стал решающим инструментом реализации политических интересов. Определены общие особенности использования Интернет-коммуникаций в избирательном процессе 2010. Интернет-коммуникации не имели определяющего влияния на ход избирательной кампании. Сетевая активность кандидатов в президенты была высокой, однако носила формальный характер. Интернет-коммуникации не стали фактором активизации и демократизации электорального участия граждан, так как Интернет-пользователей, которые реально приняли участие в выборах, было немного.

Ключевые слова: Интернет-коммуникации, избирательный процесс, президентская кампания.

* * *

УДК 94(477)«2002/2006»

Мигальчан І.,
викладач, Чернівецький медичний коледж
Буковинського державного медичного університету
(Україна, Чернівці), bozhko_migalchan@ukr.net

Участь Верховної Ради України четвертого скликання в конституційному процесі

Проаналізовано законотворчу діяльність Верховної Ради України четвертого скликання в сфері державного будівництва та конституційного законодавства. Протягом роботи парламенту було ухвалено низку законодавчих актів, які внесли істотні корективи до багатьох положень конституційного законодавства.

Ключові слова: Верховна Рада України четвертого скликання, державне будівництво, конституційна реформа.

На сучасному етапі державотворення в Україні однією з пріоритетних потреб є проведення ефективної конституційної реформи, яка б забезпечила баланс гілок

влади в країні, вдосконалила систему функціонування органів державного управління та місцевого самоврядування.

У контексті цього актуалізується питання вивчення та аналізу попереднього досвіду результатів конституційних змін в Україні на попередніх етапах конституційного процесу. Зокрема, значний інтерес становить діяльність Верховної Ради України четвертого скликання, під час роботи якої розпочався процес внесення змін і доповнень до Конституції України, ухвалені 28 червня 1996 р.

Завданням даної статті є аналіз діяльності Верховної Ради України четвертого скликання з питань розробки конституційного законодавства, виокремлення позитивних результатів і невирішених питань та проблем.

Актуалізація питань конституційного реформування в роботі парламенту зумовлювалася, насамперед, ініціативами Президента України Л. Д. Кучми щодо необхідності проведення в країні політичної реформи. У своєму посланні до парламенту 30 квітня 2002 р. він наголосив: «Важливим завданням наступного періоду є проведення конституційної реформи, у поєднанні з адміністративною реформою вона має усунути наявну розбалансованість між гілками – законодавчою, виконавчою та судовою, забезпечити їх ефективну співпрацю» [8]. Це послання відносилось до щойно обраної Верховної Ради України, яка розпочала свою діяльність 14 травня 2002 р. Новообрані народні депутати зразу ж включилися в конституційний процес. У перший же день роботи парламенту було внесено два законопроекти за номерами 0998 та 0999.

24 серпня 2002 р. Л. Д. Кучма у своєму Зверненні з нагоди Дня незалежності України зініціював загальнонаціональну дискусію щодо необхідності проведення конституційної реформи. Суть запропонованого реформування полягала в обмеженні повноважень Президента та поступовому переході до парламентсько-президентської республіки. Заява Президента України стимулювала обговорення можливих шляхів конституційної реформи. З метою прискорення конституційних змін 3 жовтня 2002 р. було створено комісію з проведення конституційної реформи, до складу якої увійшли представники парламенту, уряду, органів виконавчої влади, суду, політичних партій, профспілок, об'єднань громадян, вчені-правознавці.

16 жовтня 2002 р. Конституційний Суд України визнав, що законопроект №0999 відповідає вимогам Конституції України [1]. Отримавши позитивний висновок народні депутати дали працювати над вдосконаленням запропонованих законопроектів. 26 грудня 2002 р. було створено тимчасову спеціальну комісію щодо опрацювання законопроектів про внесення змін до Конституції України, якій було доручено доопрацювати наявні проекти законів (№0998 та №0999) і внести на розгляд Верховної Ради України [9].

5 березня 2003 р. Президент вніс до Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Конституції України», у якому йшлося про перехід до парламентсько-президентської політичної системи [11]. 6 березня 2003 р. видано Указ Президента України №197/2003 «Про винесення на всенародне обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» [20].

З виходом Указу Президента України обговорення можливих змін до Конституції України стало основним у політичному житті країни.

Депутатські фракції та групи по-різному поставилися до ініціативи Президента України. Представники опозиційних сил – «Нашої України», СПУ, БЮТ, КПУ висловлювали недовіру й вважали, що таким чином Л. Д. Кучма прагне продовжити свої повноваження аж до 2006 р. Більш лояльно до президентського законопроекту поставилися представники фракцій більшості.

Створена Спеціальна тимчасова робоча комісія Верховної Ради з розробки змін до Конституції у складі представників всіх парламентських фракцій і груп розробила та запропонувала власний законопроект щодо внесення змін та доповнень до Конституції.

В таких умовах Президент зробив крок у напрямі пошуку компромісу з Верховною Радою України. 19 червня 2003 р. у телезверненні до народу України у зв'язку з поданням Главою держави до Парламенту проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України» Л. Д. Кучма відмовився від запровадження двопалатного парламенту, скорочення кількості депутатів Верховної Ради України та ухвалення законів на референдумі [5]. Подібні кроки глави держави зняли частину напруження з боку різних політичних сил щодо окремих питань конституційної реформи. Але, принципові розбіжності між обома законопроектами залишилися.

Так, у наслідок активних дій Президента України та народних депутатів на розгляд парламенту висувалося два базові законопроекти щодо внесення змін до Конституції України. Частина депутатів, зокрема співорголова Конституційної Комісії Г. А. Васильєв, пропонували на базі існуючих розробити єдиний проект. Однак, це не вдалося зробити.

24 червня 2003 р. Спеціальна тимчасова робоча комісія Верховної Ради України з розробки змін до Конституції ухвалила рішення врахувати у своєму законопроекті деякі пропозиції Президента України, але відкинула можливість внесення узгодженого законопроекту про політичну реформу на базі президентського та парламентського варіантів [7]. Спираючись на рішення комісії, Верховна Рада України вирішила розглядати обидва конституційні проекти – президентський і підготовлений народними депутатами України.

Розгляд проектів у парламенті почався 3 липня 2003 р. на ранковому пленарному засіданні, однак міжфракційне протистояння призвело до того, що В. М. Литвин змушений був закрити засідання [13]. Не було врегульовано роботу парламенту й в наступні дні. Ситуацію вдалося нормалізувати 11 липня на останньому засіданні третьої сесії [14]. 12 липня 2003 р. законопроект «Про внесення змін до Конституції України», внесений Президентом, було направлено на висновок до Конституційного Суду. Однак, уже 23 серпня Л. Д. Кучма відкликав його. Причиною стала активна позиція частини народних депутатів, які намагалися блокувати його проходження на голосуванні [4].

З початком роботи четвертої сесії народні депутати активізували конституційну діяльність. У парламенті було зареєстровано три законопроекти щодо внесення змін до Конституції України: №3207–1 від 1 липня 2003 р., №4105 від 4 вересня 2003 р.; №4180 від 19 вересня 2003 р. Два останні законопроекти, за винятком «Прикінцевих положень», були практично ідентичними. Найбільш спірні моменти щодо принципу обрання Президента України та ін. як раз містилися у «Прикінцевих положеннях» і були зняті [12].

Всі законопроекти було надіслано Головою Верховної Ради України до Конституційного Суду України. У висновках від 30 жовтня, 5 листопада та 10 грудня 2003 р. Конституційний Суд України визнав, що подані проекти законів відповідали вимогам Основного Закону [2].

23 грудня 2003 р. у парламенті мав розпочатися розгляд проектів законів, але опозиція вдалася до рішучих дій щодо блокування роботи парламенту [15]. 24 грудня була прийнята постанова «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України (реєстр. №4105)», за яку проголосувало 276 депутатів із фракцій більшості та КПУ. Через пошкоджену систему «Рада» депутати голосували підняттям рук. Згідно з постановою законопроект необхідно було попередньо схвалити, направити до Конституційного Суду України та включити до порядку денного чергової сесії парламенту [10]. Законопроект містив суперечливі позиції, які викликали нерозуміння й неприйняття опозиційною частиною депутатів. Найбільше напруження викликали прикінцеві положення, які стосувалися змін до Конституції (зокрема, щодо обрання Президента у 2004 р. строком на півтора року, терміну дії перехідних положень Закону, часу набуття Законом чинності). Напередодні президентських виборів саме вони стали причиною жорсткого протистояння у парламенті.

Не змогла конструктивно попрацювати Верховна Рада України й в останні дні четвертої сесії. Опозиція продовжувала блокування сесійної зали. Для досягнення компромісу було прийнято рішення проголосувати за решту конституційних проектів, які отримали позитивний висновок суду. Проте до закриття сесії порозуміння досягти не вдалося.

3 лютого 2004 р. на вимогу більш як 150 народних депутатів України було відкрито позачергову сесію парламенту. Першим кроком до розв'язання протистояння стало ухвалення постанови, яка передбачала доповнити попередню словами «за винятком змін, що стосуються виборів Президента України Верховною Радою України», тобто норма про обрання Президента у 2004 р. парламентом знімалася [16].

16 березня 2004 р. Конституційний Суд України визнав відповідність законопроекту №4105 нормам Основного Закону [3]. Позитивна відповідь Конституційного Суду України відкривала можливість обговорення в парламенті та шанс на його прийняття. 8 квітня 2004 р. на пленарному засіданні Верховної Ради України розглядався законопроект №4105, однак він не отримав необхідної конституційної більшості голосів – із необхідних 300, за нього проголосувало 294 народних депутатів [17].

За умов, коли всі три наявні законопроекти не мали шансів отримати необхідну конституційну більшість голосів, єдиним виходом був пошук компромісу. Тому 27 травня на погоджувальній раді депутатських фракцій і груп було прийнято рішення щодо утворення робочої групи на чолі з Першим заступником Голови Верховної Ради А. І. Мартинюком. Головним завданням робочої групи було створення компромісного проекту на базі існуючих проектів: №3207–1, №4105 і №4180. Результатом роботи робочої групи стала домовленість, що за основу буде взято проект №4180.

23 червня 2004 р. Верховна Рада України в першому читанні схвалила проект Закону України №4180 та ухвалила постанову про направлення його до

Конституційного Суду. За таке рішення проголосували 276 народних депутатів із 374 присутніх у сесійному залі [18]. 12 жовтня 2004 р. Конституційний Суд України надав позитивний висновок щодо відповідності Закону вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Гострота дискусій навколо пропозицій щодо змін до Конституції України наростала з розгортанням передвиборної президентської кампанії, яка проходила в умовах жорсткого політичного протистояння. Проведення другого туру президентських виборів із численними порушеннями викликало протестні дії з боку суспільства, а в парламенті посилювало міжпартійну та міжфракційну боротьбу. За умов загрози виходу ситуації з-під контролю Л. Д. Кучма знову активізував конституційний процес. Як шлях до нормалізації ситуації він виступив із пропозицією прийняти Закон «Про внесення змін до Конституції України». Натомість він обіцяв підписати Закон «Про особливості застосування Закону України «Про вибори Президента України», який мали на меті ухвалити народні депутати України з метою запобігання фальсифікації голосів виборців [6].

Навколо пропозицій Президента України точилися жорсткі дискусії в парламенті, адже необхідно було знайти 300 голосів для підтримки законопроекту «Про внесення змін до Конституції України». З цією метою працювала Погоджувальна рада депутатських фракцій і груп. Результатом її роботи стало прийняття компромісного рішення – частина депутатів погодилася голосувати за конституційну реформу за умови підтримання іншими депутатами проекту закону «Про особливості застосування Закону України «Про вибори Президента України» і – навпаки. Таким чином, фактично було досягнуто домовленості про те, що всі проекти будуть прийняті у пакеті.

Розгляд Закону відбувся на пленарному засіданні Верховної Ради України 8 грудня 2004 р. Голосування проходило у пакеті з двох законопроектів про внесення змін до Конституції України (№4180 в остаточному читанні з внесеними до нього раніше поправками і з новими поправками, на які Конституційний Суд України не надав відповіді, та №3207, якій стосувався органів місцевого самоврядування) разом із Законом про спеціальний порядок проведення повторного голосування 26 грудня 2004 р. щодо обрання Президента України. Як і передбачалося, депутати проголосували за пакет. Таке рішення підтримали 402 народні депутати із 442 зареєстрованих у сесійному залі, «проти» висловився 21 депутат, не взяв участь у голосуванні – 19 [19].

Після підписання у сесійній залі Л. Д. Кучмою закон «Про внесення змін до Конституції України» отримав реєстраційний №2222–IV. Ухвалення вищезгаданого Закону стало результатом компромісу між позиціями Президента України Л. Д. Кучмою та його оточення з опозицією.

Прийняття Закону не стало завершенням конституційної реформи, а скоріш, навпаки, підштовхнуло до розгортання нового вітку дискусій щодо подальшої долі політичної реформи в країні. Певні політичні сили та окремі політики відкрито висловлювалися за потребу скасування Закону, мотивуючи тим, що внесені зміни не ліквідували недосконалість Конституції та невизначеність її норм, послалили протистояння між різними гілками влади. Важливим аргументом щодо скасування Закону

стали порушення процедури під час голосування 8 грудня 2004 р. (голосування пакетом із іншими законопроектами).

Однак питання щодо повернення до Конституції України 1996 р. не було винесено на обговорення у парламенті. Тому з 1 січня 2006 р. Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. офіційно вступив у дію.

Отже, зміни, внесені до Конституції України, істотно розширили кадрові та контрольні повноваження парламенту, підвищили його роль у структурі державного механізму за рахунок обмеження відповідних прав глави держави та збільшили функції Уряду у реалізації виконавчої влади. Однак конституційний процес не закінчився, оскільки реальний перерозподіл владних повноважень між президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України не відбувся.

Список використаних джерел

1. Висновок Конституційного Суду України у справі №1–22/2002 – 16 жовтня 2002 р. (№1–в/2002) // Вісник Конституційного Суду України. – 2002. – №5. – С.18.
2. Висновок Конституційного Суду України у справі JV2 1–40/2003 – 30 квітня 2003 р. (№ 1–в/2003) // Урядовий кур'єр. – 2003. – 12 листопада. – С.9; Висновок Конституційного Суду України у справі №1–39/2003 – 5 листопада 2003 р. (№2–в/2003) // Там же. – 19 листопада. – С.5; Висновок Конституційного Суду України у справі №1–47/2003 – 10 грудня 2003 р. (№ 3–в/2003) // Там же. – 18 грудня. – С.4.
3. Висновок Конституційного Суду України у справі №1 – 23/2004 – 16 березня 2004 р. (№1–в/2004) // Офіційний вісник України. – 2004. – 9 квітня. – С.87.
4. Законопроект про зміни до Конституції повернуто / Інформаційне управління Верховної Ради України: Голова Верховної Ради України В. Литвин направив листа Президенту України щодо здійснення конституційної реформи // Голос України. – 2003. – №165. – 4 вересня. – С.1–2.
5. Звернення Президента України Леоніда Кучми у зв'язку з поданням главою держави в парламент проекту закону «Про внесення змін до Конституції України» // Голос України. – 2003. – №114. – С.2.
6. Кучма Л. Блокування роботи вищих державних установ – неприпустиме: [з вступного слова Президента України на засіданні Ради національної безпеки і оборони України / Л. Д. Кучма // Президентський вісник. – 2004. – №53. – 1 грудня. – С.1.
7. Мороз О. Об'єднанню законопроектів заважає логіка // Голос України. – 2003. – №117. – С.2.
8. Послання Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-02>
9. Постанова Верховної Ради України №381–IV «Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України по опрацюванню проектів законів про внесення змін до Конституції України» від 26 грудня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №7. – Ст.79.
10. Постанова Верховної Ради України №1399–IV «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України (№4105)» – 24 грудня 2003 р. // Голос України. – 2004. – 27 грудня. – С.3–5.
11. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України» // Урядовий кур'єр. – 2003. – №113. – С.3.
12. Проект Закону «Про внесення змін до Конституції України» №4180 від 19 вересня 2003 р. // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=15881
13. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України 3 липня 2003 р. (ранкове) // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1641.html>
14. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України 11 липня 2003 р. // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1646.html>
15. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України 23 грудня 2003 р. // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1697.html>
16. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України 3 лютого 2004 р. // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1699.html>
17. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України 8 квітня 2004 р. (вечірнє) // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr>
18. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України 23 червня 2004 р. (вечірнє засідання) // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr>
19. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України 8 грудня 2004 р. (вечірнє засідання) // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr>
20. Указ Президента України №197/2003 «Про внесення на всенародне обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197/2003>

References

1. Vysnovok Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi №1–22/2002 – 16 zhovtnya 2002 p. (№1–v/2002) // Visnyk Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny. – 2002. – №5. – S.18.
2. Vysnovok Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi JV2 1–40/2003 – 30 kvitnya 2003 p. (№ 1–v/2003) // Uryadovyy kur'yer. – 2003. – 12 lystopada. – S.9; Vysnovok Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi №1–39/2003 – 5 lystopada 2003 p. (№2–v/2003) // Tam zhe. – 19 lystopada. – S.5; Vysnovok Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi №1–47/2003 – 10 hrudnya 2003 r. (№ 3–v/2003) // Tam zhe. – 18 hrudnya. – S.4.
3. Vysnovok Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi №1 – 23/2004 – 16 bereznya 2004 p. (№1–v/2004) // Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. – 2004. – 9 kvitnya. – S.87.
4. Zakonoproekt pro zminy do Konstytutsiyi povertuto / Informatsiynе upravlinnya Verkhovnoyi Rady Ukrayiny: Holova Verkhovnoyi Rady Ukrayiny V. Lytvyn napravyyv lysta Prezydentu Ukrayiny shchodo zdiysnennya konstytutsiynoyi reformy // Holos Ukrayiny. – 2003. – №165. – 4 veresnya. – S.1–2.
5. Zvernennya Prezydenta Ukrayiny Leonida Kuchmy u zv'yazku z podannyyam glavoyu derzhavy v parlament proektu zakonu «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrainy» // Holos Ukrayiny. – 2003. – №114. – S.2.
6. Kuchma L. Blokuvannya roboty vyshchyykh derzhavnykh ustanov – neprypustyme: [z vstupnoho slova Prezydenta Ukrayiny na zasidanni Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny / L. D. Kuchma // Prezydent-s'kyu visnyk. – 2004. – №53. – 1 hrudnya. – S.1.
7. Moroz O. Ob'yednannyy zakonoproektiv zavazhaye lohika // Holos Ukrayiny. – 2003. – №117. – S.2.
8. Poslannya Prezydenta Ukrayiny do Verkhovnoyi Rady Ukrayiny «Yevropeys'kyu vybir. Kontseptual'ni zasady stratehiyi ekonomichnoho ta sotsial'noho rozvytku Ukrayiny na 2002–2011 roky» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-02>
9. Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrayiny №381–IV «Pro utvorennya Tymchasovoyi spetsial'noyi komisiyi Verkhovnoyi Rady Ukrayiny po opratsyuvannyyu proektiv zakoniv pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrainy» vid 26 hrudnya 2002 r. // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – 2003. – №7. – St.79.
10. Postanova Verkhovnoyi Rady Ukrayiny №1399–IV «Pro poperednyє shkvalennya zakonoproektu pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrainy (№4105)» – 24 hrudnya 2003 r. // Holos Ukrayiny. – 2004. – 27 hrudnya. – S.3–5.
11. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrainy» // Uryadovyy kur'yer. – 2003. – №113. – S.3.
12. Proekt Zakonu «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrainy» №4180 vid 19 veresnya 2003 r. // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=15881
13. Stenohrama plenarnoho zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrayiny 3 lyupnya 2003 r. (rankove) // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://iportal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1641.html>

14. Stenohrama plenarnoho zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrainy 11 lypnya 2003 r. // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1646.html>

15. Stenohrama plenarnoho zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrainy 23 hrudnya 2003 r. // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1697.html>

16. Stenohrama plenarnoho zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrainy 3 lyutoho 2004 r. // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/1699.html>

17. Stenohrama plenarnoho zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrainy 8 kvitnya 2004 r. (vechirnye) // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr>

18. Stenohrama plenarnoho zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrainy 23 chervnya 2004 r. (vechirnye zasidannya) // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr>

19. Stenohrama plenarnoho zasidannya Verkhovnoyi Rady Ukrainy 8 hrudnya 2004 r. (vechirnye zasidannya) // Ofitsiynyy veb-sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://portal.rada.gov.ua/meeting/stenogr>

20. Ukaz Prezydenta Ukrainy №197/2003 «Pro vnesennya na vsenarodne obhovorennya proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrainy» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197/2003>

Migalchan I., lecturer, College of Medicine Chernivtsi Bukovina State Medical University (Ukraine, Chernivtsi), bozhko_migalchan@ukr.net

Participation of Ukraine Verkhovna Rada of the IV convocation in the constitutional process

The article analyzes the legislative activity of the Ukrainian Verkhovna Rada of IV convocation in state building and constitutional law. The parliament adopted a number of legislative acts that have made substantial adjustments to many provisions of the constitutional law.

Keywords: Ukrainian Verkhovna Rada of IV Convocation, State Building, Constitutional Reform.

Мигальчан И., преподаватель, Черновицкий медицинский колледж Буковинского государственного медицинского университета (Украина, Черновцы), bozhko_migalchan@ukr.net

Участие Верховной Рады Украины четвертого созыва в конституционном процессе

Проанализировано законодательную деятельность Верховной Рады Украины четвертого созыва в сфере государственного строительства и конституционного законодательства. На протяжении работы парламента было принято ряд законодательных актов, которые внесли существенные коррективы ко многим положениям конституционного законодательства.

Ключевые слова: Верховная Рада Украины четвертого созыва, государственное строительство, конституционная реформа.

* * *

УДК 323.172

Нагорна М. М.,
аспірантка кафедри політології і державного управління, ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Україна, Ужгород), mixasjka@mail.ru

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ПРАВОВІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ

Подано детальний аналіз правових та політичних аспектів змісту проєктів адміністративно-територіальної, бюджетної та інших децентралізаційних реформ в Україні. Основна увага зосереджується на перегляді фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, яким поступає центральна влада. Зазначено, що саме змінами до Податкового та Бюджетного кодексів зроблено перший крок до запровадження повсюдності органів місцевого самоврядування, які отримують виключні права щодо розпорядження, володіння і користування земельними ділянками в межах своєї юрисдикції. Однак визначне місце у системі місцевої влади відводиться громаді, якій делегується лівова частка повноважень, адже саме громада є первинною,

базовою та головною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою України, його опорною конструкцією. Тому об'єднання територіальних громад через впровадження децентралізаційної реформи як інструменту розвитку місцевої демократії в Україні може стати запорукою переходу місцевого самоврядування на якісно новий рівень.

Ключові слова: децентралізаційна реформа, місцева демократія, місцеве самоврядування, територіальна громада, податкова система, місцеві бюджети.

Сьогодні Україна знаходиться в досить скрутному економічному та політичному становищі. І однією з причин цього є неефективність існуючої адміністративної системи державного управління. Реформування країни потребує суттєвих змін, що повинні бути спрямовані на створення такої політичної системи, яка була б відкритою для територіальної громади. На сучасному етапі розвитку України як демократичної правової держави важливу роль відіграє запровадження реформи з децентралізації влади, яка полягає в утвердженні демократичного управління, передачі владних повноважень територіальним органам, забезпеченні широкої участі громадян в управлінні справами держави й суспільства в цілому [3]. Проблема децентралізації на сьогодні є досить актуальною та широко обговорюється в наукових колах, експертами та громадськістю.

Тема децентралізації влади в Україні є особливо актуальною на сьогоднішній день. По-перше, здійснення децентралізації є необхідним кроком з огляду на євроінтеграційний зовнішньополітичний курс держави. По-друге, трансформація державного устрою може створити нові виклики для українського суспільства, особливо у процесі здійснення адміністративно-територіальної реформи та на перших етапах функціонування нової системи організації публічної влади.

Підвищення якості управління розвитком держави – одне з найголовніших завдань українського суспільства. Досягається воно, насамперед, за рахунок сталого розвитку всіх територіальних утворень країни. На сьогоднішній день бачимо, що значна кількість областей та районів не в змозі самостійно вирішувати свої проблеми, що призводить до втручання держави в їх життєдіяльність. Сьогодні в Україні фінансові та матеріальні ресурси, спрямовані на розвиток регіонів, використовуються малоефективно. За даними Асоціації міст України у 2014 році 96,3% місцевих бюджетів були дотаційними, а частка видатків місцевих бюджетів на реалізацію власних повноважень органів місцевого самоврядування одна з найменших серед країн Європи. Крім того, неправильно побудована система управління призводить до розбіжностей інтересів між центральним, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання [14].

Метою нашого дослідження є аналіз правових та політичних аспектів змісту проєктів децентралізаційних реформ в Україні.

Предметом дослідження є зміст проєктів децентралізаційних реформ в Україні.

Об'єктом дослідження є децентралізаційні реформи в Україні як інструмент розвитку місцевої демократії.

Методологія роботи визначалась у відповідності до системних особливостей об'єкта та предмета дослідження, тому основними науковими методами, що застосовувалися є історичний, формально-юридичний та порівняльний.

Вивченню теоретичних і практичних питань децентралізації влади, а також розвитку місцевого самоврядування в Україні приділяють увагу В. Авер'янов, В. Бакуменко,